

Fractie Onafhankelijke Waterschap Partij
Mevrouw Betty Goos

Datum 19 februari 2025
Onderwerp beantwoording artikel 74 vragen over PFAS, KRW tussenevaluatie en
publiekscampagne
Zaaknummer 879665
Uw kenmerk
Ons kenmerk 879670
Behandeld door mevrouw E. Ossel
Doorkiesnummer 076 564 10 00

Geachte mevrouw Goos,

Op 18 februari 2025 heeft u vragen gesteld over PFAS, KRW tussenevaluatie en publiekscampagne. Wij hebben uw brief behandeld in onze vergadering op 18 maart 2025 en besloten u als volgt te antwoorden.

Toelichting:

U gaf aan ervan overtuigd te zijn dat het waterschap hard werkt aan een metingen-netwerk waaruit langdurige waterkwaliteitstrends zijn af te leiden. Een ecooloog van NIOO-KNAWU heeft gezegd dat de waarnemingen gekoppeld moeten worden aan de lokale omstandigheden en de context. Alleen dan heb je er wat aan.

1. Hoe gaan we als waterschap ons meetnetwerk de komende jaren inrichten om nog betrouwbaarder inzicht te verkrijgen in de onderlinge samenhang, dynamiek, robuustheid/veerkracht en lange termijn effecten van het gehele watersysteem en de gebruikers (natuur, agrariërs, (drinkwater)bedrijven, e.d.) die hier weer van afhankelijk zijn?

Antwoord

Het waterschap werkt in toenemende mate via een gebiedsgerichte aanpak aan de wateropgaven in relatie tot andere opgaven. De samenhang tussen alle opgaven en meer integrale systeemanalyses met combinatie van meetdata wordt steeds meer de gangbare praktijk.

2. Is het DB het met ons eens dat dergelijke metingen hooguit indicatief ingezet kunnen worden, daar de betrouwbaarheid niet altijd geborgd is?

Antwoord

Onze meetnetten voldoen aan de daarvoor geldende (inter)nationale kwaliteitsstandaarden met daarbij behorende betrouwbaarheidsintervallen. Conclusies worden nooit alleen op basis van metingen getrokken. Door vakmensen worden methoden zoals trendanalyses en modellering toegepast om de metingen op een correcte wijze te interpreteren.

3. Onderschrijft het DB dat onafhankelijke metingen te allen tijde de kern van ons beleid moeten vormen?

Antwoord

Onze meetnetten voldoen aan de daarvoor geldende (inter)nationale kwaliteitsstandaarden met daarbij behorende betrouwbaarheidsintervallen. Conclusies worden nooit alleen op basis van metingen getrokken. Door vakmensen worden methoden zoals trendanalyses en modellering toegepast om de metingen op een correcte wijze te interpreteren.

Toelichting:

Tijdens de presentatie in de commissie WBGW van 29-01-2025 kwam de pilot Rietkreek-Lange Water ter sprake (onderzoek resterend handelingsperspectief KRW op basis van het gedetailleerd in kaart brengen van de bronnen).

4. Zou u het projectplan van deze pilot ter informatie aan het AB beschikbaar willen stellen?

Antwoord

Er is geen projectplan betreffende de pilot Rietkreek-Lange Water beschikbaar omdat het een ontwikkelpilot betreft. De bedoeling van de ontwikkelpilot is om werkende weg (samen met de gemeenten Breda, Steenbergen en Bergen op Zoom en Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant) inzicht te krijgen in een goede werkwijze om te komen tot een handelingsperspectief. Deze werkwijze wordt vervolgens uitgerold in andere stroomgebieden binnen het beheergebied.

Toelichting:

In de mededeling 'Tussenevaluatie KRW 2024' staat: 'Lokale overheden kunnen met actualiseren van bestaande vergunningen en opsporen van illegale lozingen bijdragen.' De OMWB werd in oktober 2023 gevisiteerd. Hierna verscheen een rapport met aanbevelingen. Het actualiseren van vergunningen was één van de aanbevelingen.

5. Hoe staat het met de vergunningen van het waterschap?

Antwoord

Waterschap Brabantse Delta heeft circa 35 directe lozers. Dat betreft lozingen op oppervlaktewater. De vergunningen van directe lozers zijn naar verwachting eind 2025 herzien. Voor verdere herzieningen bestaat er de reguliere cyclus voor het actualiseren van vergunningen.

6. Hebben gemeenten inmiddels wél opdracht gegeven voor de actualisatie van vergunning (ook in ons belang)? Zijn de nodige middelen beschikbaar, of komen deze op korte termijn beschikbaar, gezien de KRW doelstellingen?

Antwoord

Dit is een vraag voor de Omgevingsdienst en kan Brabantse Delta niet beantwoorden.

Toelichting:

In het visitatierapport staat onder het kopje 'Samenwerking met de veiligheidsregio, waterschap en overige (Rijks)handhavingspartners' dat ze de dienst soms te streng in de leer vinden. Meer handelen in de geest van de regel/wet is wenselijk. Soms passen de brandveiligheid of gezondheidsadviezen niet binnen de milieukaders. Daar lijkt de integrale advisering onder te lijden.

7. Is dit het beeld dat ook bij Waterschap Brabantse Delta leeft? Onderschrijft het DB dat de Omgevingsdienst gezien de KRW doelstellingen juist 'streng in de leer' moet zijn?

Antwoord

Net als het waterschap werkt de Omgevingsdienst aan de KRW-opgave. In hoeverre een partij 'te streng in de leer is' betreft een bestuurlijk-juridische vraag.

8. Nemen de waterschappen (in Unie-verband) al verdere stappen om te komen tot een algeheel verbod op toepassing van PFAS en zo ja hoe groot schat u de kans op succes?

Antwoord

De Unie blijft herhaaldelijk aangeven dat er verbod op productie en gebruik van PFAS moet komen. Dit traject loopt in Europees verband. De discussie spitst zich toe op wat wel en niet noodzakelijke toepassingen zijn. De verwachting is dat er wel een verbod gaat komen, onduidelijk is welke uitzonderingen en overgangstermijnen erin staan.

Toelichting:

Op 13 februari 2025 verscheen een nieuwsbericht bij de NOS over PFAS-concentraties in het geloosde water van rioolwaterzuiveringen bij het Wetterskip Fryslân. Volgens de GGD zijn er geen risico's voor de volksgezondheid omdat het water direct na lozing sterk verdund wordt.

9. Geldt deze werkwijze voor alle waterschappen in Nederland, dus ook voor Brabantse Delta?

Antwoord

Ook waterschap Brabantse Delta monitort de oppervlaktewaterkwaliteit en spoort bronnen op bij afwijkingen. Ook wordt de GGD gevraagd naar de risico's voor de volksgezondheid.

Toelichting:

Een efficiënte aanpak van de vervuiling begint bij de bron, wat er niet in komt hoeven we bij de RWZI's niet te zuiveren. We trachten o.a. via voorlichting en publiekscampagnes bewustwording te creëren.

10. Wat is het resultaat geweest van de campagnes?

Antwoord

*In januari 2025 hebben we een onderzoek gedaan onder inwoners in ons werkgebied. In dat onderzoek zit ook de vraag of inwoners hun (frituur)olie, medicijnresten en verfafval apart wegbrengen of doorspoelen.
83% van de ondervraagden brengt dit apart weg. Van de 11% die dat nog niet doet, geeft 63% aan dat in de toekomst wel te zullen gaan doen.
Volgend jaar meten we weer.*

Toelichting:

Onze Waterketen werkt met lozingsvergunningen die ook binnen de KRW valt. Het lijkt verschil te maken of een RWZI op Rijkswater loost of niet. De maatregelen om het effluent binnen de KRW normen te krijgen liggen voornamelijk op het reduceren van de lozing van N en P, overige verontreinigingen spelen (vooralsnog) een beperktere rol bij de inspanning-/resultaatverplichting. De zuiveringsheffing is gebaseerd op het solidariteitsbeginsel.

11. Welke (extra) (na)zuiveringsstappen hebben we de laatste jaren moeten inbouwen om het effluent op een 'acceptabel' niveau te krijgen en welke kosten zijn hiervoor gemaakt?

Antwoord

De link tussen de lozingsvergunning en de KRW is niet zo duidelijk als vaak gedacht. Aan een RWZI wordt een aantal eisen gesteld waar altijd aan voldaan moet worden. Dat is de "best bestaande techniek" (BBT). Daar voldoen we ook aan. Als dat niet leidt tot de gewenste oppervlaktewater kwaliteit moet aan strengere eisen voldaan worden. De BBT +. De kosten voor verwijdering mogen dan tien keer zo hoog zijn. Als de gewenste waterkwaliteit dan nog niet bereikt wordt zijn er geen verdere eisen gesteld. Kortom, het huidige stelsel garandeert NIET dat de KRW doelen gehaald worden. De eisen die aan een RWZI gesteld worden gaan over natuurlijk organisch vuil (poep, plas, papier) en nutriënten (fosfaat en stikstof). Een RWZI is niet bedoeld en niet verantwoordelijk voor het verwijderen van andere stoffen. Met onze zuiveringen hebben we hoegenaamd altijd voldaan aan de lozingsvergunning en daarmee aan een acceptabel niveau. Bij iedere renovatie wordt gekeken wat nodig is om dat niveau minimaal te handhaven. In 2024 hebben de Brabantse Waterschappen samen afgesproken om de methode Schippers te hanteren om de eigen zuiveringen te beoordelen. Daarmee wordt gezegd dat alle lozers verantwoordelijk zijn voor hun deel van een normoverschrijding (veelal waterschap, buitenland en landbouw als belangrijkste bronnen). Bij nieuwe voorstellen voor de aanpak van RWZI's krijgt het bestuur verschillende varianten voorgelegd. De laatste keren is door het algemeen bestuur gekozen voor een variant die verder gaat dan de vergunningseis en het waterschapsdeel van de KRW taak oppakt.

12. Spelen er bij het plaatsen van (extra) (na)zuiveringsstappen naast bedrijfseconomische en juridische afwegingen ook andere zaken een rol? Oftewel: beperken we ons tot het minimum of gaan we een stap verder?

Antwoord

Ja, zie boven.

13. Kunt u aangeven welke groepen (probleem)stoffen niet verwijderd (gaan) worden, aangezien ze buiten proportionele zuiveringskosten (een indicatie van hoogte van de eventueel noodzakelijke investeringen zo mooi zijn) met zich meebrengen?

Antwoord

Voor RWZI's wordt niet altijd de hoeveelheid nutriënten verwijderd die nodig is voor het bereiken van de KRW doelen, wel wordt altijd aan de vergunning voldaan. Met de KRW impuls ontvangt u een voorstel om wel dichterbij die doelen te komen. Ook voor andere stoffen zien vergunningverleners bij bedrijven dat stoffen niet verwijderd worden omdat de kosten te hoog zijn. Die kosten zijn terug te vinden in de kosten effectiviteitstool van rijkswaterstaat.

14. Kunt u aangeven of er groepen (probleem)stoffen zijn (die tegen relatief geringe extra kosten) alsnog op redelijk korte termijn niet verwijderd worden, aangezien de wettelijke prikkel/noodzaak ontbreekt?

Antwoord

Als BBT en BBT+ "relatief geringe extra kosten" zijn, nee.

15. Kunt u (per groep van probleemstoffen) aangeven of bron aanpak mogelijk is of dat we afhankelijk zijn van wet- en regelgeving en wie zichzelf als probleemeigenaar opwerpt?

Antwoord

Bronaanpak is altijd mogelijk en de ontdoener is altijd de probleem-eigenaar.

Toelichting:

Gemeentes zijn (met succes) al decennia bezig gescheiden (hergebruik) afvalstromen in te regelen. De laatste jaren wordt bij de gemeentes als extra prikkel meer ingezet op een gedifferentieerd tarief (DifTar).

16. Wat is er nodig om een vergelijkbaar succesverhaal als waterschap neer te zetten en hoever zijn we in de planvorming en/of implementatie?

Antwoord

Afstemming op rijks- en Europees niveau tussen KRW doelen voor oppervlaktewater en toegestane lozingen. Een accijns op productie en import van schadelijke stoffen zou ook helpen.

Toelichting:

Stel er komt een gezin op het voorlichtingsteam af met de volgende vraag: "We hebben het hemelwater afgekoppeld. Jaarlijks gebruiken we 51 m² drinkwater met het gezin (ruim de helft van het gemiddelde). We eten biologisch en gebruiken geen medicijnen, dus de 2 m³ uitwerpselen zijn relatief goedkoop te verwerken. We hebben begrepen dat de intensieve veehouderij 30 euro per m³ betaalt voor de mestverwerking, dus dat zou voor ons gezin neerkomen op 60 euro. Als gezin betalen we dit jaar € 236,70 zuiveringsheffing. Waar wordt de resterende 176,70 euro van onze heffing voor gebruikt?"

17. Wat voor antwoord geeft het voorlichtingsteam op deze vraag?

Antwoord

De hoeveelheid poep en plas van een varken en mens komt redelijk overeen. Een groot verschil is dat we de mest van een varken niet wegspoelen met (gemiddeld) 120 liter water per dag en er wordt geen hemelwater toegevoegd aan varkensmest. Ook mag humane mest niet toegepast worden in de landbouw.

De 236,70 euro wordt gebruikt om water en humane reststoffen milieu hygiënisch en veilig te verwerken.

Nu worden geen extra kosten gemaakt voor het zuiveren van medicijnresten. Medicijn gebruik heeft daarom geen invloed op de heffing.

Toelichting:

Stel het bovengenoemde gezin stelt daarop het de vervolgvraag: "we hebben begrepen dat in een RWZI de zuivering na het verwijderen van de grove delen grotendeels op basis van biologische afbraakprocessen plaatsvindt (<https://www.brabantsedelta.nl/rioolwaterzuivering>). Veel verontreinigingen, zoals PFAS, worden in dit proces niet of nauwelijks verwijderd. Er vindt weliswaar regelmatig een laboratorium controle plaats of het 'gezuiverde water' schoon genoeg is om te lozen op het oppervlaktewater (<https://www.brabantsedelta.nl/zuiveren-van-afvalwater>), maar dat kunnen we moeilijk accepteren. Als gezin hebben we het beste voor met het milieu en we hadden begrepen dat het mogelijk is om tegen 1 euro per m³ afvalwater te zuiveren tot drinkwaterkwaliteit. Die 53 euro hebben we er als gezin graag voor over. Is het mogelijk (vergelijkbaar met de gegarandeerd 100% groene stroom contracten bij de energiemaatschappijen) hiervoor een extra dienst af te nemen?"

18. Wat voor antwoord geeft het voorlichtingsteam op deze vraag?

Antwoord

De snelle rekenaar in het voorlichtingsteam zal zijn vragen hebben bij de 1 euro per m3 omdat het door dit gezin genoemde gemiddelde gezin voor 100m3/jaar al € 2,37/m3 zuiveringsheffing betaalt.

Voor €1,- /m3 kan wel drinkwater gemaakt worden maar alleen als je begint met schoon water, niet met afvalwater.

De voorlichter zal het gezin aanraden om goed na te denken welke producten ze wil gebruiken en zelf onderzoek te doen op bijvoorbeeld waarzitwatin.nl. Want wat er niet inzit hoeven we er ook niet uit te halen.

Ook heeft het waterschap een voorkeur voor een bronaanpak. Daar zijn de kosten het laagst en komen ze terecht waar ze horen. Bij de producent.

Toelichting:

In de wereld van RWZI's worden tegenwoordig digital twins ingezet.

19. Is er een digital twin denkbaar die als early warning system dient, en die ons kan aangeven waar de knelpunten zitten vóór dat het afvalwater in de RWZI beland? Wij denken aan het (verplicht) modelleren van bedrijfsprocessen van de meest vervuilende bedrijven.

Antwoord

Bedrijven zijn nu al verplicht calamiteiten snel door te geven zodat direct actie ondernomen wordt. Dat is moeilijk in een digital twin te zetten. Voor aanvoer van (hemel) water wordt dit al onderzocht.

20. Klopt het dat we voor bedrijven bij lozingen op het riool in de vergunning soms 90 procent voorzuivering verlangen? Gaat het hier om 90% van alle inhoudsstoffen, of mag een bedrijf zich beperken tot de gemakkelijkst te zuiveren stoffen om daarna de 10% grootste uitdaging richting de RWZI te sturen?

Antwoord

Het klopt dat we voor bedrijven soms een voorzuivering van 90% eisen. De lozingen op het riool worden getoetst aan BBT (best beschikbare technieken). Dit zijn de meest doeltreffende methoden om lozing van bepaalde stoffen te voorkomen. Voor verschillende stoffen kunnen verschillende BBT's gelden waaraan getoetst moet worden. Aan de BBT's zitten meestal emissiegrenswaarden gekoppeld waaraan de lozing van de stof moet kunnen voldoen.

Toelichting:

In de Mededeling PFAS van 16-10-2024 wordt het petrochemiebedrijf Sabic genoemd: 'Sabic heeft met name gewerkt aan het veranderen van het productieproces om de PFAS-emissie te reduceren. Hoewel meerdere oplossingen onderzocht zijn, **is de oplossing nog niet gevonden.**'

21. Is het waterschap voornemens schriftelijk bij Rijkswaterstaat aan te dringen dat de vergunning voor het lozen van PFAS door Sabic wordt ingetrokken bij de eerstvolgende actualisatie?

Antwoord

Bij Sabic is de OMWB de vergunningverlener en rijkswaterstaat de adviseur. Beide werken daarin volgens de regels. Die vragen Sabic om een vermijdings- en reductieplan. Dat hebben ze opgesteld en voeren ze uit. Een vergunningverlener moet een goede grond hebben om een lozing te verbieden. Die is hier voorsnog niet aanwezig.

Toelichting:

Bij het bedrijf ATM zijn we zélf adviseur richting het OMWB wat betreft de lozingsvergunning.

22. Wordt bij de eerstvolgende actualisering van ATM geëist dat het lozen van PFAS moet worden gestopt, en de vergunning anders ingetrokken?

Antwoord

Het waterschap is adviseur voor een omgevingsvergunning voor het brengen van afvalwater via het vuilwaterriool op de rioolwaterzuivering. Voor zo'n indirecte lozing is de Omgevingsdienst het bevoegd gezag, het waterschap heeft adviesrecht ten aanzien van deze omgevingsvergunning. Dit is met de komst van de Omgevingswet (1 januari 2024) geen bindend adviesrecht meer. We hebben hierdoor niet de bevoegdheid om de omgevingsvergunning in te trekken of te eisen dat het lozen van PFAS moet worden gestopt. We kunnen dit enkel als advies meegeven aan de Omgevingsdienst. Daarbij is vergunningverlening gebonden aan regels en kan een lozing niet worden gestopt, ook niet bij een lozing van een zzs.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Uw brief en onze antwoorden daarop worden ter kennis gebracht van het algemeen bestuur en op de website van het waterschap gepubliceerd.

Hoogachtend,
Het dagelijks bestuur,
De dijkgraaf

drs. C.J.G.M. de Vet

De secretaris-directeur

dr. A.F.M. Meuleman